

תור 951 - ציון לזכרו

ב.משק הבקר והחלב מס' 94 כותב אליעזר ישראלי במכתב ליעקב עצמון (דף 38):
 „לדעתי הוצאת הפר „תור“ לשחיטה היה מעשה פזיו וללא ישוב־דעת מספיק.”

ננסה עתה לבחון דעתו זו של אליעזר ישראלי:

„תור“ נבחן לראשונה בשנת 1962 ע"ס 55 בנות, שהניבו 194 ק"ג חלב מעל בנות־זמןן, אולם 9.5 ק"ג שומן פחות מבנות־זמןן. 68 בנים שקלו בגיל 400 יום 20.4 ק"ג (משקל חי). יותר מעגלים בני פרים אחרים בעדריהם. בנותיו יפות מאוד ועל־כן הוחזר „תור“ לשירות רחב על אף מבחנו השלילי ביותר בייצור שומן.

דיון חוזר על „תור“ נערך במוסדות „און“ בשלהי 1966 לאור הנתונים הנוספים דלהלן:

טבלה מס' 1. מבחני תנובה

המשק	התנובה ב־305 יום			ההפרש המשוקלל לעומת בנות־זמןן		
	מס' בנות	ק"ג חלב	% שומן	ק"ג חלב	% שומן	ק"ג חלב מתוקן שומן
קיבוץ 3×, גיל עד שנתיים	552	5468	2.94	— 34	—0.30	—286
קיבוץ 3×, גיל מעל שנתיים	994	5779	2.94	+ 73	—0.25	—160
קיבוץ 3×, ס"ה	1546	5669	2.94	+ 37	—0.25	—192
קיבוץ 2×, ס"ה	148	4868	3.12	—107	—0.24	—287
מושב 2×, ס"ה	325	5124	3.32	— 9	—0.19	—163
ס"ה כללי	2019	5529	3.02	+ 20	—0.25	—197

משקל 427 בניו, בגיל שנה, היה ב־18.8 ק"ג גדול ממשקל עמיתיהם.
 139 מבכירות שהרו לתור, המליטו 12.2% וולדות מתים לעומת ממוצע של 7.0.
 בשנת 1964 סוכמו 1198 תחלובות של בנות תור, כדלהלן:

טבלה מס' 2. סיכום שנתי 1964/65

מס' תחל.	גיל	בנות	ק"ג חלב	% שומן	ההפרש לעומת ממוצע הממשק (תחלובות, גיל)		
					ק"ג חלב	% שומן	גרם שומן להתעברות
3×	מבכירות	707	18.1	2.96	+0.1	—0.23	—38
3×	המלטה 2	94	21.4	2.88	+0.7	—0.21	—22
3×	מבוגרות	109	25.4	2.84	+3.3	—0.29	+29
2×	מבכירות	202	16.1	3.27	+0.1	—0.16	—23
2×	המלטה 2	44	18.9	3.30	+0.7	—0.10	+ 5
2×	מבוגרות	37	20.8	3.36	+1.2	—0.07	+24

בטבלה 1: במבחנים, שמקיפים 2,000 מבכירות היו בנותיו של תור בשנים 6—1964 בינוניות בחלב, שליליות בכל צורות המימשק, ב־% שומן, ובייצור שומן. במיוחד בולט ייצורן הנמוך של בנותיו בגיל צעיר. בטבלה 2 חוזרת התמונה לגבי המבכירות וניכרת ההתקדמות הטובה של בנות תור מתחלובה לתחלובה. בחוברת על מבחני צאצאים הבלטתי תכונה זו של

תוך בדיאגרמה בדף 19. לאחר מבחנים מפורטים על יותר מ-2,000 בנות יכולה וועדת הטיפוח של „און“ לשקול את תכונותיו של תור לגבי מטרות הטיפוח.

מטרות הטיפוח	תכונות תור
גדילה של בנים	מצויין
בגרות מוקדמת של בנות	גרוע ביותר
תנובת חלב של מבכירות	בינונית
תנובת חלב של פרות	טובה מאוד
% שומן	גרוע ביותר
תנובת שומן מבכירות	גרוע ביותר
תנובת שומן פרות	טובה
מבנה גוף של הבנות	טובה מאוד

וועדת הטיפוח של „און“ הביאה בחשבון גם את העובדות שבזירמת תור בוצעו ב„און“ 44,000 הזרעות, ולתור 10 בנים מזיווגים עם פרות עתירות שומן. לאחר 3 דיונים יסודיים בוועדת הטיפוח ו-2 דיונים בהנהלת „און“ הוחלט להוציא את תור. ישפוט הציבור אם מוסדות „און“ צדקו בהוצאת תור, או שצדק אליעזר ישראלי בהבעת דעה שזה היה מעשה פזיז וללא ישוב-דעת מספיק.

ראובן בריענן

הערות מספר לתשובת בריענן

- קראתי בעיון רב את תשובת בריענן לרשימתי על בנות „תור“ במשקנו, שהתפרסמה בחוברת 94 של „משק הבקר והחלב“, ותשר בתו חיוקה את דעתי שהוצאת „תור“ לשחיטה היתה ללא שיקול-דעת מספיק. עיון בטבלה 2 מוכיח באופן ברור כי לכל בנותיו של „תור“ היה יתרון בחלב ובכמות השומן, בהשוואה לממוצע במשקים שנבחנו באותה הזדמנות. החל מהמלטה השלישית הסתכמה עדיפותן של בנותיו ב-3.3 ק"ג חלב ו-29 גרם שומן ב-3 חליבות, ובשתי חליבות — מתבלט היתרון כבר מהמלטה השנייה, והוא הולך וגדל עם ההתבגרות.
- מושקעת עבודה רבה במבחן מהירות הגדילה של צאצאי הפרים השונים, כי בתנאי ענף הבקר שבארצנו יש לתכונה זו יתרון כלכלי רב. והינה — לגבי תכונה זו בלטו מאוד לטובה בנותיו של „תור“, בהשוואה לבניהם של פרים אחרים. במבחן הראשון הסתכם היתרון ב-20.4 ק"ג משקל-חי בגיל של 400 יום, ובמבחנים

נוספים של 427 בנים שלו היה היתרון 18.8 ק"ג — בגיל של שנה. אכן — „נקודה“ חייבית נרספת לזכותו של „תור“ שלא ציינתי במאמרי הנ"ל.

3. בבעיית תמותה וולדות בלידה, ארשה לעצמי להסתייג מהמבחנים או הקביעות כפי שנתפרסמו, וזאת — על סמך ניסיוני ונוכחותי באלפי המלטות במשך שנים רבות. לדעתי מושג פעים במידה רבה הנתונים על התוצאות בלידה בגלל אי-נוכחותם של הרפתנים בעת ההמלטות ואי-הגשת העזרה בהמלטה בזמן על ידי בוקר מנוסה, או על ידי רופא — בעת הצורך. מקרי תמותת-וולדות מחמת סיבות פטולוגיות או תורשטיות, אינם מרובים בדרך-כלל, וגם אז אפשר להציל הרבה וולדות על ידי הגשת העזרה הדרושה בעת ההמלטה. תוך בחינת מקרי התמותה במשקים המושביים, אפשר להיווכח בכך במידה רבה.

מוצא אני שלכל בוקר מותר להביע דעתו והשגותיו, ואפילו כשהן בניגוד לדעותיו של